

3

preghiera.
 Il saluto mi accolto
 e la preghiera mi eson-
 dano con cuore fraterno.

Il suo devoto
 Gabriele Gubbio

Gubbio, Italia:
 14 settembre 1920.

PROPRIETÀ ARTISTICO - LETTERARIA RISERVATA

RAFFAELE CASIMIRI - Direttore responsabile.

GUBBIO - SOC. TIPOGRAFICA «ODERISI» - 20 Maggio 1939-XVII

NOTE D'ARCHIVIO
 PER LA
STORIA MUSICALE

ANNO XVI.

MAGGIO - AGOSTO 1939

NUM. 3-4

IL CODICE VATIC. 5318.

CARTEGGIO MUSICALE AUTOGRAFO TRA TEORICI E
 MUSICI DEL SEC. XVI DALL'ANNO 1517 AL 1543

Fu già un mio antico desiderio — rimasto fino ad oggi insoddisfatto — di pubblicare integralmente tutte le lettere contenute nel Cod. Vat. 5318.

Una raccolta veramente preziosa — d'altronde non del tutto ignota ai musicologi (1) — di una vivace e dotta corrispondenza epistolare su questioni di *teoria* e di *pratica* musicale tra famosi musicisti italiani della prima metà del sec. XVI.

La raccolta è dovuta al musicista teorico veneziano PRÈ [prete] GIOVANNI DEL LAGO (2), addetto alla chiesa di S. Sofia di Venezia, autore di molte delle lettere contenute nella raccolta, ed al quale son dirette quasi tutte le altre lettere, dei più dotti musicisti del suo tempo.

Nella speranza — che conservo ancora — che la pubblicazione integrale possa un giorno essere un fatto compiuto, — pubblicazione che non mancherebbe di rivelarci, io ne son certo, preziose minute particolarità storico-artistiche — ho creduto intanto opportuno pubblicare, dirò così, una specie di *regesto* di tutte le *lettere*, elencate, non come sono confusamente rilegate nel Codice, ma in ordine cronologico, a seconda della loro *data* — quando questa non manca — anno-

(1) Già il GASPARI (*Catalogo*, ecc. I, 75) notava la preziosità di detta raccolta che esisteva in copia *incompleta* a Bologna, e che esso era riuscito a completa. — Anche EITNER (*Quellen-Lexik.* etc.) ai nomi di Aaron, Spataro, ecc. ricorda il Cod. Vat. 5318.

(2) Del detto autore si conosce l'opera: « *Breve Introduzione di Musica Misurata* ecc. ediz. di Venezia, del 1540; rarissimo opuscolo di carte 22 (= pag. 44) non numerate, del quale un esemplare si conserva a Bologna (Cfr. GASPARI, op. cit. I, 206).

Musicisti dell'Ordine Franceseano dei Minori Conventuali dei sec. XVI-XVIII

Non è una storia (1), ma una serie di documenti, il più spesso brevi, raccolti dagli Archivi dell'Ordine e trascritti dal padre Stefano Rinaldi (1779-1837) (2). Essi vengono qui pubblicati (3) senza riferimenti o commenti, come, dirò così, materiale per ulteriori studi a vantaggio dei *musicologi*, ben sapendo come particolarmente ad essi tornino, più che gradite, ghiotte simili *notulae*. Ciò non impedirà che alla fine della pubblicazione si possa aggiungere qualche commento.

R. CASIMIRI

1560. — 1. Jacobus Ferrariensis.

Die 10. Octobris. Fr. Jacobus Ferrariensis. Organista creatur ac Pater Conventus Ferrariae. — (*Reg. Ord. f. 39*).

1567. — 2. Pastor de Civitate Castellana.

Sutri die ultima Februarii. Licentia Fr. Pastori de Civitate Castellana inserviendi pro Organista in Terra Campagnana ad instantiam illius Communitatis et Archiepiscopi. — (*Reg. Ord. f. 106*).

— 3. Constantius Porta.

Ravennae die 8 Aprilis 1567, unita et communicata fuit

(1) Per notizie di maggior mole sui musicisti dell'Ordine Franceseano dei Minori Conventuali si potrà consultare la « *Miscellanea Franceseana* » Assisi-Roma, nei volumi XII, XVII, XX, XXII, XXIII, XXV.

(2) Notizie su questo illustre e benemerito Padre, in « *Miscell. Francese.* » cit. vol. XX e XXXIV.

(3) Siamo grati al rev.mo p. Giuseppe Abate o.m.c., archivista della Curia Generalizia dell'Ordine (SS. Apostoli-Roma) per l'offerta fattasi di copia del ms. del Rinaldi, per esser pubblicato nella nostra rivista « *Note d'Archivio* » ecc.

camera pro indiviso Fratri Bernardino et Magistro Constantio Porta Cremonensi, quae erat Fr. Augustini Ricco. — (*Reg. Ord. f. 80*).

— 4. Bonflius de Penna.

In Montealto die 27 Aprilis 1567. Concessa fuit licentia Fr. Bonfilio de Penna pulsandi organa in Plebe Amandulae ad instantiam Terrae et Canonicorum dictae Ecclesiae. — (*Reg. f. 107*). An. 1571, 9 Septembris Serrae: collocatur Sarnani Organista Fr. Bonflius de Pennis. — (*Reg. Ord. tit. « Collocati »*).

— 5. Nicolaus de Monteulmi.

(Romae) die 18 Octobris, data fuit facultas Fr. Nicolao de Monteulmi pro Horganista Abbatiae Terrae Offidae. — (*Reg. Ord. fol. 109*).

An. 1570, 29 Octobris Romae: collocatur pro Organista in Conventu Capranicae Fr. Nicolaus de Monteulmi, et scribitur pro sui reccomendatione Guardiano. — (*Reg. Ord. tit. « Collocati »*).

1568. — 6. Julius de Cassia.

Die 19 Februarii, Romae: data fuit licentia Fr. Julio de Cassia inserviendi pro Organista in Ecclesia Cathedrali Trivii, et hoc ad instantiam D. ni Episcopi Spoletini, et illorum Canonicorum. — (*Reg. Ord. f. 109*).

— 7. Gaspar Crispus.

— 8. Hieronymus Vespa.

Romae, die 26 Aprilis 1568, concessa fuit camera in dormitorio superiori Conventus Neapoli, quam inhabitat Fr. Laurentius, Fr. Gaspari Crispo, et Fr. Hieronymo Vespae in solidum. — (*Reg. Ord.*).

An. 1575. 3 Octobris, fuit data facultas standi extra claustra in obsequium R. mi D. ni Episcopi de Auximo pro Magistro Musices in Cathedrali Ecclesia P. Mag. Hieronymo Vespae de Neapoli Musico excellenti. — (*Reg. Ord.*).

An. 1587. Asculi die 26 Maji: camera P. M. ri Hieronymi Vespae communicatur in solidum Fr. Jo. Baptistae ejus discipulo. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Terrae lab. f. 116*).

1570. — 9. Jo. Maria de Nursia.

4 Novembris, al Vescovo di Narni gli si concede Fr. Gio. Maria da Norcia per Organista nel Domo, con questo che stia in Convento, viva, et mangie in comune con Frati, ponendo l'elemosine nel deposito, come è la mente del Papa. — (*Reg. Capitular. Ministri Gen. in Arch. Ord.*).

1576. — 10. Franciscus de Fallerone.

Die 28 Februarii fuit data facultas permanendi pro obsequio spirituali cujusdam Ecclesiae Montis Brandoni, et pro pulsandis organis ad instantiam R.mi D.ni Vicarii Ripetransonis, et praedictae Communitatis Montis Brandoni R.ndo Patri Fr. Francisco de Fallerono. — (*Reg. Ord.*).

— 11. Terentius de Grosseto.

19 Julii 1576, fuit citatus ad comparendum coram R.mo P.re Ven. Fr. Terentius de Grosseto pulsator organorum Conventus Regii. — (*Reg. Ord.*).

1581.

8. Augusti. Scriptum Provinciali S. Nicolai, ut si possit providere de Organista pro Archiepiscopo Brundusii, provideat, hac tamen lege ut Organista habitet semper in Conventu, et ipse habeat tunicam sicut alii Fratres. — (*Reg. Ord.*).

1582. — 12. Julius Bellius.

7 Nouembris, Imolae pro Magistro Cappellae serviat ad placitum P. R.mi, sed in Conventu habitet, vitam communem cum ceteris Fratribus ducturus sub Guardiani obedientia. — (*Reg. Ord. f. 35.*)

— 13. Ambrosius de Bononia.

28. Novembris 1582. Romae. Collocatus Mediolani pro pulsatore organorum Fr. Ambrosius de Bononia. — (*Reg. Ord.*).

— 14. Theodosius Mediolanensis.

1. Septembris 1582. Romae. Collocatus Bononiae pro pulsatore organorum Fr. Theodosius Mediolanensis. — (*Reg. Ord.*).

1583. — 15. Raphael de Saron.

11 Septembris 1583. Regii. Fr. Raphaeli de Saron commin. sub poena indignationis R.mi, et poenis arbitrio officii sui reservatis, ut Mediolanum se conferat ibidem Bassus partem usque ad novam provisionem in Cappella Ecclesiae nostrae tractaturus. — (*Reg. Ord.*).

Anno eodem 1583. 19 Septembris. Fr. Raphaeli de Saron praecipitur, ut eat Mediolanum, et ibi habitet serviendo pro bassu in Cappella Musices sub poena suspensionis a divinis. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Mediolan. fol. 51.*)

— 16. Bartholomaeus de Viglevano.

Die 20 Settembris 1583. Regii. Collocatur Paduae pro studente cum praeepto suspensionis a divinis ut bassus in Cap-

pella Ecclesiae nostrae partes agat Fr. Bartholomaeus de Viglevano. — (*Reg. Ord.*).

— 17. Augustinus Romanus.

14 Decembris 1583. Romae. Fr. Augustino Romano conceditur quatenus pro servitio Cleri illius in Musicis Pistorium se conferat, sed in Conventu habitet, et eleemosinae ab eodem Clero pro tali servitio solvendae in aerario publico reponantur juxta Constitutionum tenorem. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Tusciae fol. 28.*)

— 18. Aegidius Assisiensis.

16 Decembris 1583. Romae. Conceditur Fr. Aegidio Assisinati, ut Cathedrali Spoleti inservire possit pro organorum pulsatore, dummodo in Conventu degat, et communem vitam agat. — (*Reg. Ord. Prov. S. Franc. fol. 5.*)

1584. — 19. Marinus de Coriolano.

25 Januarii, Andriae. Fr. Marino de Coriolano M.ro Musices committitur camera ab ipso fabricata prope campanile in capite dormitorii veteris. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Calabriae.*)

— 20. Jo. Franciscus a Laciniano.

26 Martii 1584. Romae. Fr. Jo. Franciscus a Laciniano confirmatur Senis pro Organista hoc anno. — (*Reg. Ord. f. 29.*)

1590. — 21. Aloysius Balbus.

Zarae conceditur pro Mag.ro Cappellae Fr. Aloysius Balbus requisitus per litteras R.mi Archiepiscopi Zarae ad beneplacitum. Dat. Fab. 16 Septembris 1590. — (*Reg. Ord. tit. Prov. S. Anton. fol. 54.*)

Nepos et alumnus fuit Ludovici Balbi, ut in Supplem. Scriptor. p. 495.

1591. — 22. Lazzarus Florentinus.

Fr. Lazzarus Florentinus Magister in Musicis spiritualibus Sereniss. Ducis Etruriae per licentiam traditam Romae die 27 Junii 1591. — (*Reg. Ord. f. 63 tit. Prov. Tusciae.*)

— 23. Franciscus de Cornu.

Mediolani Fr. Franciscus de Cornu Mediolanensis fuit confirmatus Magister Capellae Musicae in Ecclesia S. Francisci per pat. dat. Romae die 29 mensis Junii 1591. — (*Reg. Ord. f. 73 tit. Prov. Mediol.*)

1596. — [NOTA].

De Magistris Musices fuit propositum, si debeant habere

titulum Magistri, et aliquam precedentiam. Et fuit resolutum, quod illi, qui insignes sunt Musici, et in Ecclesiis, Cathedralibus, vel aliis insignioribus moderatores fuerunt, et qui opera aliqua ediderunt in lucem, vel saltem tribus vicibus in aliquo Capitulo sive provinciali sive generali moderatores ut supra fuerunt, si 40. annum attigerint, gaudeant titulo Magistri, et praecedentiam habeant super omnes Fratres, qui non sunt Magistri Theologiae, qui Magistri Musices deinceps tales non instituuntur nisi in Comitibus generalibus per R.mum P. Generalem. Et in hoc Capitulo Generali Viterbii fuerunt declarati Magistri unanimi consensu omnium **MAGISTER CONSTANTIUS PORTA CREMONEN.**, **MAGISTER HIERONYMUS VESPA NEAPOL.**, **MAGISTER LUDOVICUS BALBUS VENETUS.** Teneantur propterea discipulos et juvenes Religionis educare et docere tum autem musicam tum sonum gratis, aliter sint privati omni gradu et titulo. Et praesertim illi teneantur, qui alienis Ecclesiis extra claustra inserviunt, quod si recusaverint, non solum habitatione, sed actu docendi priventur. — (*Acta Cap. Gen. Viterbii* 1596, sub die 10 Junii fol. 17).

1604. — 24. Raphael Bottonus.

Fr. Raphael Bottonus Messanen. instituitur Magister Musices. Romae, 19 Maji 1604. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Siciliae*, fol. 121).

— **25. Jo. Antonius de Monte S. Angeli.**

Instituitur Magister Musices. Romae, 25. Maji 1604. — (*Reg. Ord. fol. 8 tit. Prov. S. Angeli*).

1605. — 26. Attilius de Coriolano.

Fuit institutus Magister Musices Fr. Attilius de Coriolano. Romae, die 10 Augusti 1605. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Calabriae* f. 38).

— **27. Jo. Antonius Philippinus.**

Romae, die 5. Octobris 1605. Fuit institutus Magister Musices Fr. Jo. Antonius Philippinus de Bononia dictus Centus. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Bononiae* fol. 24).

1613. — 28. Hieronymus de Diruta.

Romae, die 5 Martii 1613. Instituitur Magister Musices Fr. Hieronymus de Diruta. — (*Reg. Ord. tit. Prov. S. Francisci* fol. 31).

1615. — 29. Joannes de Sibinico.

Romae, die 23 Martii 1615, fuit creatus Magister Musices

Fr. Joannes de Sibinico. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Dalmatiae* fol. 29).

1616. — 30. Nicolaus de Ferraria.

Ferrariae, 22 Augusti 1616, fuit institutus Magister Musices Fra. Nicolaus de Ferraria. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Bononiae* fol. 110).

— **31. Bartholomaeus Rattus.**

Venetis, die 5 Septembris 1616 fuit institutus Magister Musices cum gratiis et privilegiis consuetis Fr. Bartholomaeus Rattus Patavinus. (*Reg. Ord. tit. Prov. S. Antonii* f. 127).

1618. — 32. Jo. Ghizzolus.

Die 25 Septembris 1618. Mediolani, fuit institutus Magister Musices Fr. Joannes Ghizzolus Mediolanen. — (*Reg. Ord. fol. 180*).

1621. — 33. Raphael Starnovius.

Factus est Magister in Musica Fr. Raphael Starnovius, Romae, die 24 Aprilis 1621. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Poloniae* f. 132).

— **34. Joseph Roscetus.**

Fr. Joseph Roscetus factus est Magister Musices per litteras pat. Assisii, 13 Augusti 1621. — (*Reg. Ord. in Prov. S. Bernardini* f. 35).

— **35. Antonius de Leucata.**

Fr. Antonius de Leucata factus est Magister Musices per litteras pat. datas Assisii 13 Augusti 1621. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Siciliae* f. 143).

1622. — 36. Bonaventura Renaldi.

Goritiae 24 Julii 1622 factus est Magister Musices per litt. pat. Fr. Bonaventura Renaldi Veglensis. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Dalmatiae* f. 76).

1623. — 37. Felix de Mediolano.

Data est facultas manendi extra Claustra in obsequiis Serenissimi Arciducis Caroli Austriaci, Fr. Felici de Mediolano musico, habito super hoc oraculo concessionis per biennium a S.mo D. N. Urbano octavo per Ill.mum et R.mum D.num Card. Ordinis Protectorem. — (*Reg. Ord. m. Novembris tit. Prov. Mediolani* f. 130).

1625. — 38. Antonius Righettus.

Institutus fuit Magister Musices per litteras pat. Fr. Antonius Righettus de Bagnacaballo cum solitis honoribus etc., die 26 Novembris 1625. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Bonon. f. 37*).

Fr. Antonio Righetti de Bagnacaballo fuit confirmatus usus camerarum in dormitorio inferiori, quae sunt extremae versus finem, per rescriptum supplicis libelli porrecti 16 Septembris 1626. — (*ibid. f. 38*).

1626. — 39. Petrus Delphinus.

Institutus fuit Magister Musices per litteras pat. Fr. Petrus Delphinus de Nitia Montisferrati, quia libros composuit, et in lucem edidit, 22 Januarii 1626 Romae. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Januae f. 60*).

— 40. Philippus a S. Germano.

Institutus fuit Magister Musices per litteras pat. cum honoribus etc. Fr. Philippus a S. Germano, die 10 Maji 1626 Romae. (*Reg. Ord. tit. Prov. Neapolis f. 89*).

Concessus fuit usus camerarum vulgo della loggetta in Conventu S. Germani 2 Maji 1626. (*Romae, ibidem.*)

1627. — 41. Bonaventura Aidanus.

Factus fuit Magister Musices Fr. Bonaventura Aidanus per litt. pat. Romae 28 Julii 1627. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Siciliae f. 133*).

1628. — 42. Jacobus Ganarsa.

Factus fuit per litt. pat. Magister Musices in forma, P. Fr. Jacobus Ganarsa Tarvisinus 6 Februarii 1628. — (*Reg. Ord. tit. Prov. S. Antonii f. 5*).

— 43. Claudius Cocus.

Fr. Claudius Cocus Januensis per litt. pat. factus fuit Magister Musices, eo quia opera sua typis demandata fuere 16. Martii 1628. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Januen. f. 63*).

Per litteras pat. in forma fuit licentiatuus ad obeundum munus Magistri Musices, ubi requisitus fuerit, Fr. Claudius Cochius Januen. Magister Musices. Dat. Bononiae 5 Aprilis 1630 (*ibid. fol. 64. Vide infra n. 46*).

— 44. Nicolaus Targhettus.

Factus fuit Magister Musices per litteras pat. datas Romae, 5 Decembris 1628, P. Fr. Nicolaus Targhettus de Brixia Musices Moderator in Sacro Conventu Assisii. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Mediolani fol. 86*).

1628. — 45. Justus Andreas Polonus.

Factus fuit Magister Musices per litteras pat. datas Romae, 5 Decembris 1628, Fr. Justus Andreas Polonus. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Poloniae fol. 105 bis.*)

1630. — 46. Claudius de Janua.

Factus fuit Magister Musices per litteras pat. in forma Fr. Claudius de Janua. Bononiae 5 Aprilis 1630. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Januae f. 62. Vide supra n. 43*).

1631. — 47. Antonius Mutinensis.

Fuit declaratus Magister Musices Fr. Antonius Mutinensis per litt. pat. dat. Faventiae die 10 Aprilis, attentis compositionibus R.mo dicatis typis quamprimum mandandis. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Bononiae fol. 38*).

— 48. Bonaventura Rosa.

Institutus fuit Magister in Musica Fr. Bonaventura Rosa a Neapoli qui typis mandavit aliqua musicalia, per litt. pat. in forma. Dat. Romae, 29 Septembris 1632. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Neapolis f. 100*).

1632. — 49. Jo. Antonius de Ravenna.

Romae, die 7 Januarii 1632, fuit creatus Magister Musices per pat. Fr. Jo. Antonius de Ravenna. — (*Reg. Ord. in Prov. Bononiae f. 39*).

— 50. Cosmus de Campobasso.

Romae, die 21 Januarii 1632, fuit creatus Magister Musices per pat. in forma Fr. Cosmus de Campobasso. — (*Reg. Ord. in Prov. S. Angeli f. 12*).

— 51. Stephanus Venetus.

Aesii, die 12 Aprilis 1632, institutus Magister Musices per litt. pat. Fr. Stephanus Venetus. — (*Reg. Ord. tit. Prov. S. Antonii f. 108*).

— 52. Dominicus Ricciardus.

Panhormi, die 26 Septembris 1632, fuit institutus Magister Musices per litt. pat. in forma Fr. Dominicus Ricciardus Neapolitanus. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Neapolis, f. 34*).

— 53. Joseph Laurentius de Macerata.

Neapoli, die 12 Octobris 1632. Fuit institutus Magister Musices per litteras pat. Bacc. Fr. Joseph Laurentius de Macerata. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Marchiae f. 19*).

1633. — 54. Carolus de Janua.

— 55. Franciscus a Castronovo.

— 56. Angelus Maria a Castronovo.

Die 24 Januarii. Fuerunt instituti, et declarati Magistri Musices Fr. Carolus de Janua, Fr. Franciscus a Castronovo, et Fr. Angelus Maria a Castronovo per litt. pat. secundum praescriptum Urbanarum Constitutionum. — (*Reg. Ord. tit. Provinc. Januae* f. 72. — Videtur idem ac Angel. Mª Beni alias Berni, n. 81 et 106).

— 57. Carolus Pisaurus Venetus.

23 Februarii 1633. Fuit institutus Magister Musices per pat. in forma, P. Fr. Carolus Pisaurus Venetus. — (*Reg. Ord. tit. Prov. S. Antonii* f. 108).

— 58. Gabriel Politus a Monte Politiano.

Venetiis, die 27 Februarii 1633, fuit declaratus Magister Musices per pat. Fr. Gabriel Politus a Monte Politiano. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Tusciae* f. 68).

1635. — 59. Lucas de Leopoli.

Romae, die 12 Januarii 1635, instituitur Magister Musices per pat. Fr. Lucas de Leopoli. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Russiae et Lituaniae* f. 91).

— 60. Guidus Monsalbanus.

Romae die 21 Februarii. Instituitur Magister Cappellae Ecclesiae nostrae Bononiae Fr. Guidus Monsalbanus Bononiensis. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Bononiae* fol. 25)

Romae, die 2 Maji 1635. Conceditur usus camerarum in Conventu Bononiae Fr. Guido, et Fr. Bartholomeo Montalbanis Bononien. in solidum. (*Ibid.*),

— 61. Bonaventura de Saronno.

Romae, die 7 Aprilis 1635. Instituitur Magister Musices per pat. Fr. Bonaventura de Saronno. — (*Reg. Ord. tit. Prov. Mediolani* f. 63).

— 62. Fr. Carolus Franciscus Tintus.

Fr. Carolus Franciscus Tintus de Parma declaratus fuit Magister Musices per litteras pat. die 31 Maji 1635. Romae. (*Reg. f. 13*).

1636. — 63. Laurentius Cinus.

Bacc. Laurentius Cinus de Viterbio collocatur et deputa-

tur Magister Cappellae in Conventu S. Francisci Senarum per litt. pat. Pistorii die 23 Aprilis 1636. — (*Reg. Ord. f. 9*).

1637. — 64. Jo. Baptista Bonamenti.

P. Fr. Jo. Baptista Bonamenti instituitur Magister Cappellae Conventus Assisii per litt. pat. Altiliae, die 12 Junii 1637. — (*Reg. f. 6*).

1640. — 65. Jo. Clemens de Gap.

Die 8 Augusti 1640 fuit institutus Magister Musices cum litt. pat. Fr. Jo. Clemens de Gap Provinciae S. Ludovici. — (*Reg. f. 87*).

— 66. Felix Cinalia.

Die 6 Octobris 1640 fuit institutus Magister Musices Fr. Felix Cinalia de Perusio ob suos labores in hac facultate: et etiam ut gaudeat voce activa etc. quia Magister Novitiorum per spatium 12 annorum etc. — (*Reg. f. 15*).

— 67. Gregorius de Bitunto.

Die 27 Octobris 1640 fuit concessa licentia Fr. Gregorio de Bitunto, ut possit docere artem musicam, sed non in Conventu Bitunti, et ita, ut ex emolumentis possit necessitatibus parentum suorum succurrere, servata forma aerarii. — (*Reg. f. 57*).

— 68. Joseph Madalena.

Die 30 Octobris fuit concessa licentia Fr. Josepho Madalena de Gravina ut possit Musicam artem docere, et ex emolumentis suis succurrere, servata forma aerarii (1640). — (*Reg. Ord. f. 57*).

1641. — 69. Angelus de Prosperis.

Die 26 Januarii 1641 fuit institutus Magister Musices cum facultate praecedendi omnes non Magistros Fr. Angelus de Prosperis a Falerone, habitis tribus testimonialibus de compositionibus musicalibus luce dignis ab eo elaboratis. — (*Reg. fol. 49*).

1642. — 70. Franciscus Xerra.

Institutus est Magister Musices per pat. in forma, Fr. Franciscus Xerra a Leocata (28 Septembris 1642, Messanae. — (*Reg. Ord. f. 20*).

1643. — 71. Felicianus Schuvab.

Die 28 Januarii 1643. Romae per litt. pat. fuit institutus

Magister Musices Fr. Felicianus Schuvab de Constantia cum clausula ut doceat Fratres cantum, sonum organi et compositionem in musica sub poena nullitatis etc. — (*Reg. f. 70*).

1644. — 72. Antonius Rubeus.

(6 Januarii 1644) Neapoli fuerunt expeditae pat. litt. Fr. Antonio Rubeo Nolano, quibus in Magistrum Musices instituebatur. — (*Reg. fol. 15*).

— **73. Antonius Maria de Montephalisco.**

Die 4 aprilis 1644. Romae fuit institutus Magister Musices Fr. Antonius Maria de Montephalisco per litt. pat. — (*Reg. f. 13*).

1646. — 74. Franciscus Vanarellius.

P. Franciscus Vanarellius Romanus institutus fuit Magister Musices, die 14 Maji 1646. — (*Reg. Ord. f. 127*). Idem pulsator organorum in Capitulo Gener. an. 1647, et Magister Musices in Capitulo Gener. 1653 (*Ex Tabulis*).

1647. — 75. Franciscus Maria Melvius Romanus.

— **76. Carolus Abbas de Janua.**

— **77. Carolus Franciscus Rocotagliato de Janua.**

Die 1 Junii 1647 instituti fuerunt per litteras pat. in forma, Magistri Musices P. Franciscus Maria Melvio Romanus, (de quo v. 1653 infra num. 98bis). P. Carolus Abbas de Janua (de quo infra an. 1656, num. 105), P. Carolus Franciscus de Rocotagliato de Janua. — (*Reg. f. 127*).

— **78. Bonaventura de Monticulo.**

— **79. Jo. Baptista Fasolus.**

Ex Tabula Officialium Capituli Gener. an. 1647 in Actis. Magister Musices Fr. Bonaventura de Monticulo. — Pulsatores organorum: Fr. Jo. Baptista Fasolus de Asta; Fr. Franciscus Vanarellus Romanus (de quo supra n. 74); Fr. Hieronymus a Modondono de qua infra 1656, n. 106); Bacc. Fr. Clemens a Montefalchio (de quo infra n. 82 et 87bis).

1648. — 80. Franciscus Gambalo.

— **81. Angelus Maria Beni.**

Die 13 Junii instituti sunt Magistri Musices P. Franciscus Gambalo et P. Angelus Maria Beni (de quo vide infra an. 1656, n. 106, et 1633, n. 56) a Castronovo. — (*Reg. f. 157 tit. Magistri Musices*).

— **82. Clemens a Montefalco.**

— **83. Hieronymus Guber.**

— **84. Hugolinus Ronter.**

— **85. Laurentius Salvonus.**

— **86. Ludovicus Savienti.**

— **87. Bonaventura de Figlino.**

Die 25 (f. Junii) Fr. Clemens a Montefalco de quo vide supra n. 79 et infra sub signo *); Fr. Hieronymus Guber Provinciae Poloniae, Fr. Hugolinus Ronter Provinciae Coloniae; Fr. Laurentius Salvonus; Fr. Ludovicus Savienti de Barbaria; Bacc. Bonaventura de Figlino. — (*Reg. f. 157 tit. Magistri Musices*).

87bis. Facultas conceditur Fr. Clementi de Montefalco Magistro Musices inserviendi Cathedrali Augubii ad instantiam Ill.mi Episcopi, dummodo commoretur in Conventu, et extra eundem non pernoctet. Die 7 Januarii 1651. — (*Reg. Ord. f. 5*).

— **88. Ludovicus Preti.**

Die 25 Septembris 1648. Fr. Ludovicus Preti de Hadria. — (*Reg. Ord. f. 157. absque alia additione, tit. Magistri Musices*).

— **89. Franciscus Cavallarius.**

In *Reg. Ord.* sub 16 Decembris 1648, f. 31. invenitur quidam Fr. Franciscus Cavallarius Magister Musices commorans Cinguli.

1649. 90. Stephanus de Calatajerone.

Die 1. Decembris 1649 institutus fuit Magister Musices Fr. Stephanus de Calatajerone. — (*Reg. f. 157. tit. Magistri Musices*).

1650. 91. Xistus Reina.

Die 16 Augusti fit per pat. in forma Magister Musices Fr. Xistus Reina de Saronno an. 1650. Idem an. 1653 in Capitulo Gener. erat unus ex pulsatoribus organorum. — (*Ex Tab. Officialium illius Capituli*).

1653. 92. Felix Antonius Arconati.

Die 17 Aprilis instituitur Magister Musices P. Felix Antonius Arconati. — (*Reg. Ord. f. 270*) (vide sub an. 1656, n. 103 bis).

— **93. Aegidius de Desio.**

- 94. Daniel a Castrovillarum.
- 95. Ludovicus de Assisio.
- 96. Bonaventura de Visso.

Ex Tabula Officialium Capit. Gener. an. 1653, m. Maji in fine: Magister Musices P. Fr. Franciscus Vanarellius Romanus (de quo supra n. 74). — Pulsatores organorum: Magister Aegidius de Desio; Fr. Daniel a Castrovillarum; Fr. Xistus Reina a Saronò (de quo supra n. 91); Fr. Ludovicus de Assisio; Fr. Bonaventura de Visso. — (*Ex Actis*).

- 97. Hieronymus Venetus.

Die 1. Junii 1653, instituitur Magister Musices per patentes Fr. Hieronymus Venetus dictus il Cornetto. — (*Reg. Ord. f. 13*). Dantur litterae pat. pro musices Magistro Fr. Hieronymo Veneto insigni Cornetistae approbantibus D. no Francisco Foggia et P. Francisco Vanarello in arte musica peritissimis. — (*Reg. Ord. fol. 298*) (v. an. 1656).

- 98. Antonius Cesti.

Die 30 Julii datur facultas Fr. Antonio Cesti inserviendi pro Magistro Musices Sereniss. Principi Ferdinando Carolo Arciduci Austriae, et in ejus Palatio commorandi, facultate obtenta a Sacra Congr. Episcoporum et Regularium sub 8 Augusti 1653 per quinquennium (*Reg. f. 312*).

— 98. bis. Eadem facultas conceditur Fr. Francesco Mariae Melvio (de quo vide an. 1647, n. 75) inserviendi pro Magistro Musices Sereniss. Principi Carolo Ferdinando Principi Poloniae et Suetiae cum residentia apud PP. de Observantia per quinquennium. Decr. obtento a Sacra Congr. Episcoporum et Regularium 8 Aug. 1653; deinde iterum 6 Julii 1658.

1645. 99. Jo. Carolus Aug.nus.

Fit Magister Musices Fr. Jo. Carolus Aug.nus Romanus excellens in arte. 29 April. 1654. (*Reg. Ord. f. 298*. [v. an. 1656, n. 104 bis]).

1655. 100. Augustinus de Saronò.

Die 27 Junii 1655. Asculi, fit Magister Musices P. Augustinus de Saronò ob plura opera in lucem edita. — (*Reg. Ord. f. 298*).

- 101. Alfonsus Nasellus.

Die 30 Augusti (1655) fit Magister Musices per pat. in forma Fr. Alfonsus Nasellus de Ferraria. Ibidem. (v. infra n. 116 bis).

- 102. Petrus Casselli.

Die 13 Septembr. 1655 fit Magister Musices per pat. in forma P. Fr. Petrus Casselli Venetus. (Ibidem).

- 103. Michael Terresanus.

Die eadem (3 Sept. 1655) fit Magister Musices per pat. in forma, P. Michael Terresanus Estensis. (Ibidem).

1656. 103 bis. [v. an. 1653, n. 92] In Actis Congregationis Generalis huius anni sub die 22. Maji legitur: Fr. Felix Antonius Arconatus de Mariano Magister Musices per decem annos in Sacro Assisiensi Conventu petiit supplex, ut sibi concederetur eadem vox activa ejusdem nativae Provinciae pro laboribus in Sacro Conventu peractis. Diffinitorium Generale annuit favorabiliter, quod et voluit extendi ad omnes qui in posterum per decennium inservierint pro Magistro Musices in eodem Sacro Conventu Assisii, (f. 13. Segue di poi):

- 104. Bonaventura Bito.

Fr. Bonaventura Bito de Bononia (vulgo dicto il Pittorino), ob excellentiam artis, et in compensatione beneficiorum Religioni exhibitorum ad petitionem et instantiam P. Commissarii nostri Provinciae Bononiae fuit concessa eadem vox activa in electionibus Ministri Provincialis suae nativae Provinciae a toto Diffinitorio Generali. (*Acta f. 14.*) Sequitur:

[v. an. 1653, n. 97] Instante P. Provinciali et nostro Commissario Provinciae S. Antonii pro Fr. Hieronymo Carozzio Veneto,

(*Continua*)

Naz. Mezzogiorno d'Italia. — Orfani Padre Semeria. Via Meravigli 7 Milano.

Paesaggio (il) nella pittura napoletana dell'ottocento. Catalogo della mostra. — Napoli-Settembre 1936-XIV.

PASCHINI PIO: *Umanisti intorno a*

un Cardinale. — S. A. «L'Arte della Stampa». Firenze.

v. Balilla a p. 2.

PULIGNANI D. M. FALOCI: *Perugia e Foligno nel secolo XIII.* — Arti Grafiche T. Sbrozzi & F. Foligno 1938-XVI.

PROPRIETÀ ARTISTICO - LETTERARIA RISERVATA

RAFFAELE CASIMIRI - *Direttore responsabile.*

GUBBIO - SOC. TIPOGRAFICA «ODERISI» - 10 Agosto 1939-XVII

ANNO XVI.

SETT. - OTTOBRE 1939

NUM. 5

GLI ORGANI E GLI ORGANISTI DELLE CATTEDRALI DI BRESCIA

IN ALCUNI DOCUMENTI DEL COMUNE, DELLA
FABBRICA E DEL CAPITOLO.

Anche Brescia, come Milano e molte altre città dell'Italia superiore, ebbe sempre ed ha ancora due Cattedrali; quella jemale di S. Maria Rotonda, detta anche *Duomo Vecchio*, e quella estiva di S. Pietro, detta ancora *Duomo Nuovo*.

Ambedue, essendo contigue al palazzo vescovile, erano chiamate regolarmente *S. Maria de dom* e *S. Pietro de dom*, cioè *de domo episcopi*, e anche *de domo capituli canonicorum* perchè insieme col palazzo e il brolo del vescovo vi stavano dintorno, nella parte inferiore dell'attuale piazza, le case e le ortaglie della canonica capitolare. Dalla festa dell'Assunta alla Pentecoste l'ufficiatura quotidiana e le altre funzioni episcopali e capitolari si celebravano in S. Maria Rotonda, che era considerata la prima e principale Cattedrale e la chiesa madre della diocesi, dedicata, come tutte o quasi tutte le altre settanta pievi rurali, all'Assunzione di Maria V. in cielo (15 agosto), festa che si celebrava con grande solennità, accompagnata dalla fiera annuale, con i soliti divertimenti profani, e con la grande processione delle autorità civili e militari, delle Corporazioni o Paratici delle arti e mestieri, delle numerose Fraglie o confraternite della città e diocesi che offrivano la cera necessaria per tutto l'anno al culto divino (1). Dalla festa della Pentecoste a quella dell'Assunta, cioè nel breve periodo estivo che ha per centro la festa di S. Pietro (29 giugno) si officiava la seconda Cattedrale, dedicata appunto ai due apostoli Pietro e Paolo.

Questa consuetudine fu interrotta sulla fine del secolo XVI

(1) Cfr. A. ZANELLI *La festa dell'Assunta a Brescia nel Medio evo* nell'*Arch. stor. ital.* di Firenze, 1892.

Musicisti dell'Ordine Franciscano dei Minori Conventuali dei sec. XVI-XVIII

(Continuazione: cfr. fasc. N. 3-4, Maggio-Agosto 1939: pag. 186)

vulgo dicto il *Cornetto*, editum fuit decretum, ut ipse etiam prout excellens in arte voce activa donetur in electionibus Ministri Provincialis suae nativae Provinciae, pleno ac toto Diffinitorio annuente et concedente. (*Ibidem*. Sequitur:)

— 104.bis [v. an. 1654, n. 99]. Fuit concessa etiam eadem activa vox in electione Ministri Provincialis Provinciae S. Francisci Fr. Joanni Carolo Romano filio Conventus Tuderti Musices Magistro, et compositor ad instantiam P. Provincialis dictae Provinciae. (Et paulo post:)

— 105. Hieronymus Ferrarius.

— 106. Jo. Baptista Grassius.

Pro Fratribus Carolo Abbate de Janua vulgo dicto *il Trombone* (de quo an. 1647, n. 76), Hieronymo Ferrario a Mondondone (de quo an. 1647, n. 78, 79, et paulo infra (*), Angelo Maria Berni de Castronovo (de quo vide an. 1648, n. 81), et Jo. Baptista Grassio ab eodem, dicto *il Cornetto* (de quo n. 124), omnibus Musicis excellentibus propter opera in lucem edita, ut ex eorum patentibus patet, a P. Provinciali et nostro Commissario Provinciae Januae fuit petitum, ut cuilibet ipsorum eadem vox activa concederetur in electione Ministri Provincialis nativae Provinciae. Totumque Diffinitorium eorum petitionibus peramanter annuit. (*Ibid.* f. 14).

(*) Die 3 Augusti 1658, fit denuo Magister Musices per pat. in forma P. Fr. Hieronymus a Mondondone Prov. Januae cum clausula dandi vocem activam in Capitulo Provinciali suae Provinciae annuente toto Diffinitorio in Congregatione Generali celebrata Romae die 20 Maji 1656. (*Reg. Ord.* f. 298).

— 107. Jacobus Bettini.

Die 26 et 28 Maji 1656, fit Magister Musices per pat. in forma P. Fr. Jacobus Bettini a Lendaria ob multa opera in lucem edita. (*Reg. Ord.* f. 298).

— 108. Andreas Marignanus de Varisio ob multa servigia praestita in Ecclesiis nostris in Capitulis Generalibus: est in arte musica peritissimus, fuitque per tres annos Curator animarum in Ecclesia Pontis Sixti. (*Reg. Ord.* an. 1636, fol. 298).

1657. — 109. Jo. Baptista Cesati.

Die 1 Junii 1657. Instituitur Magister Musices per pat. in forma P. Fr. Jo. Baptista Cesati a Mediolano ob servitia praestita per multos annos in hac, et in aliis nostris Ecclesiis. (*Ibid.*).

— 110. Julius Caesar Madius.

Die 6 Junii 1657 fit Magister Musices per pat. in forma P. Fr. Julius Caesar Madius a Mediolano, qui debet eas ostendere PP. Diffinitoribus in futura Congregatione Provinciali. (*Ibidem*).

— 111. Carolus Capis.

Die eadem fit Magister Musices per pat. in forma P. Fr. Carolus Capis a Vimercato, qui debet ostendere PP. Diffinitoribus in futura Congregatione Capitulari (*Ibid.* fol. 298).

1658. — 112. Andreas Chilonischi.

Die 24 Augusti (1658) fit Magister Musices P. Fr. Andreas Chilonischi Polonus, sicuti supra, et etiam possit dare vocem activam in electione Ministri Provincialis suae Provinciae. (*Reg. Ord.* f. 298).

1659. — 113. Dominicus (sic).

20 Novembris tradita fuit licentia Fr. Dominico docenti Artem Musicam duobus pueris pro servitio Ecclesiae Lugani, et aillis etiam, dummodo non intrent clausuram interiorem, per litt. familiares dat. Perusiae. (*Reg. Ord. tit. Prov. Mediolan.* f. 120).

1660. — 114. Franciscus Maria de Castellana.

Ad petitionem Ministri Provincialis fuit institutus Magister

Musices Fr. Franciscus Maria de Castellana, qui per multos annos Assisii inserviit, indultu et decreto Congregationis Generalis 1656 per litt. pat in forma. Dat. Assisii 6 Januarii 1660. (*Reg. Ord. tit. Prov. S. Nicolai* f. 142).

1662. — 115. Bonaventura a Saronò.

Fuit institutus Magister Musices cum facultate suffragandi etiam in electione Ministri Provincialis ad instantiam et petitionem Ministri Provincialis Mediolani, P. Fr. Bonaventura a Saronò per litt. pat. dat. 14 Maji 1662 (*Reg. f. 124*).

— 116. Paulus Fussettus.

Die 2 Junii obtinuit litt. pat. in forma etc. pro Magistro Musicae Fr. Paulus Fussettus de Monza. (*Reg. f. 120 tit. Prov. Mediolani*).

— 116.bis Alfonsus de Ferraria.

Fuerunt confirmatae litterae patentes pro Magistro Musicae Fr. Alfonso de Ferraria die 14 Junii 1662. (*Reg. Ord. tit. Prov. Bononiae* f. 47. — V. supra n. 101).

1663. — 117. Adalbertus Polonus.

Die 3 Januarii obtinuit litteras pat. in forma Magistri Musices pro servitio praestito etc., ut ex suis praerequisitis P. Adalbertus Polonus. (*Reg. tit. Provinciae Poloniae* f. 175).

— 118. Jo. Baptista Vacchelli.

Die 18 Februarii datae fuerunt litterae pat. pro Magistro Musices ex servitio habito etc. P. Jo. Baptistae Vacchelli de Ruberia. (*Reg. Ord. tit. Prov. Bononiae* f. 48).

— 119. Antonius Stratella.

Die 12 Septembris obtinuit litt. pat. in forma pro Magistro Musices P. Fr. Antonius Stratella a Nepio ob servitia etc. (*Reg. f. 79*).

1665. — 120. Laurentius Foliatus Venetus.

Die 22 Maji obtinuit litt. pat. et institutus Magister Musices Fr. Laurentius Foliatus a Venetiis. (*Reg. Ord. tit. Prov. S. Antonii* f. 6).

— 121. Bonaventura de Theate.

Fuit data vel melius, confirmata licentia inserviendi pro Magistro Musicae in Archiepiscopali Ecclesia Calaritano P. Fr. Bonaventurae de Theate sub obedientia illius P. Guardiani ad petitionem Ill. mi D. ni Archiepiscopi, non tamen manendi extra claustra, uti idem Ill. mus cupiebat, per litteras familiares dat. 11 Julii 1665. (*Reg. Ord. tit. Sardiniae* f. 181).

— 121bis. Bonaventura Rubini.

Fuit confirmata licentia inserviendi pro Magistro Musices in Cathedrali Panormi, sicut jam per 22 annos inserviit, P. Magistro in Musica Bonaventurae Rubino de Monticulo per litt. familiares, petente D. no Archiepiscopo Civitatis. Dat. 25 Julii 1665. (*Reg. Ord. tit. Siciliae* f. 186 v. num. 78).

— 122. Maurus Berkam.

Die 3 Octobris ad instantiam Diffinitorii Provinciae institutus fuit Magister Musices P. Fr. Maurus Berkam per litt. pat. in forma. (*Reg. Ord. tit. Prov. Bohemiae* f. 40).

— 123. Gerardus Polonus.

Institutus fuit Magister Musicae ad petitionem P. Ministri Provincialis, Bacc. Fr. Gerardus Polonus per litt. pat. dat. 26 Augusti 1665. (*Reg. Ord. tit. Prov. Poloniae* f. 159).

1668. — 124. Jo. Baptista Crassus.

Patri Joanni Baptistae Crasso a Castronovo dantur patentes Magistri Musices ob servitia praestita cum facultate ferendi suffragium in Capitulis. Laudi 11 Februarii 1668. (V. num. 106).

1669. — 125. Antonius Rocox.

Instituatur Magister Musices P. Antonius Rocox Provinciae S. Ludovici Galliae per pat. litt. dat. Bononiae 16 Julii 1669. (*Reg. Ord. f. 258*).

1671. — 116. Michael Fattorelli.

Fuit institutus Magister Musices P. Fr. Michael Fattorelli de Verona per pat. (*Reg. Ord. f. 258*).

— Die 15 Maji datae fuerunt litterae obedientiales tribus

Fratribus Musicae Professoribus tunc Ferrariae existentibus, ut Assisium in servitium illius sacrae Basilicae se transferrent, et quia asserebant, se inopiae causa ad hujusmodi iter ineptos, P. R. mus (Martialis Pellegrini Generalis Minister) ex suis eleemosynis convenientem pecuniam subministravit. (*Reg. Ord. f. 24*).

1674. — 127. Dominicus Scorpioni.

Die 11 Aprilis institutus fuit Magister Musices P. Dominicus Scorpioni ad praescriptum Urbanarum Constitutionum, Decr. Alex. VII et Decr. Diffinitor. Generalis per pat. Romae. (*Reg. Ord. tit. Prov. Bononiae f. 43*).

1675. — 128. Hyacinthus Skatecki.

Die 17 Aprilis fuit institutus Magister Musices P. Fr. Hyacinthus Skatecki, habita attestazione Diffinitorii per pat. Romae. (*Reg. Ord. tit. Prov. Poloniae f. 107*).

1677. — 129. Melaranci.

P. Melaranci Magister Musices Romae tempore Capituli Generalis anni 1677. (*Ex Actis*).

1682. — 130. Franciscus Angeli.

Die 8 augusti institutus fuit Magister Musices in Ecclesia nostra S. Francisci Panormi P. Franciscus Angeli de Panormo per litt. pat. expeditas in forma Romae. (*Reg. Ord. f. 162*).

1683. — 131. Franciscus Maria Angeli.

Praefectus Musicae in Capit. Gener. an. 1683; Custos Custodum suae Provinciae, et Concionatur in eodem Capitulo, ubi et electus est Socius et Assistens Generalis Ordinis; dictus est a *Rivotorto*. (*Acta*).

— **132. Michael Angelus Falutius.**

Pulsator organorum in eodem Capitulo Magister Michael Angelus Falutius. (*Ex Actis*).

— **133. Antonius Maria Ferraris.**

24 Julii fuit institutus Magister Musices Assisii P. Fr. Antonius Maria Ferraris de Moretta Subalpinus. Romae. (*Reg. Ord. tit. Prov. S. Francisci f. 55*).

1692. — 134. Joseph de Terentola.

23 Februarii concessa fuit licentia Mag. Josepho de Terentola ut inservire possit Ill.mo et R.mo D.no Episcopo Avelini pro Magistro Musices, cum hoc tamen, ut simul cum aliis Fratribus permaneat in eodem nostro Conventu sub obedientia P. Guardiani pro tempore. (*Reg. Ord. tit. Prov. Neapol. f. 36*).

1694. — 135. Michael Angelus Tarabusi.

Die 23 Octobris per litt. familiares data fuit facultas Collegiali Michaeli Angelo Tarabusi eundi Bononiam ad ibi exercendum officium Magistri Musices pro nostra Ecclesia cum hoc tamen, quod intervenire debeat exercitiis scholasticis sicut et alii Collegiales (*Reg. f. 26*).

1695. — 136. Joseph Maria Ferrari.

In Capit. Gener. 1695. Musicae Praefectus P. Fr. Joseph Maria Ferrari de Assisio. (*Acta*). Die 24 Aprilis 1698. Magister Musices Paduae P. Joseph Ferrari. (*Reg. Ord. f. 15*).

— **137. Michael Angelus Stizzano.**

7 Octobris concessa licentia, ut P. Fr. Michael Angelus Stizzano inservire possit pro Magistro Musices in Cathedrali Civitatis Therami, dummodo cum aliis Fratribus choro intersit, et religiose vivat. (*Reg. Ord. f. 50*).

1697. — 138. Cajetanus de Stephanis.

— **139. Hieronymus Giovannelli.**

Die 21 Martii P. Fr. Cajetanus de Stephanis a Theate Musicus Aeunucus cum per 15. annos Magistri Musices munus laudabiliter in Ecclesiis Cathedralibus et Collegiatis praesertim Civitatis Lavinens., Sermonetae, Vasti et Bagnoli, ac in variis Comitibus Provincialibus, ac Congregationis Religionis nostrae exercuerit, nec non ex attestazione P. Hieronymi Giovannelli in Basilica nostra SS. XII Apostolorum de Urbe Magistri Musices opus Musicale composuerit, et luce dignum sit adjudicatum, ideo per litteras patentes Discretus perpetuus fuit institutus, Constitutionibus tamen Urbanis minime refragando, et Definitorio ejusdem Provinciae nativae fuerint litterae concessae praesentatae. (*Reg. Ord. f. 52. — Vid. n. 147*).

— **140. Joseph Natali de Camerino.**

Die 4 Novembris institutus est Magister Musices per lit-

teras pat. in nostra Ecclesia S. Francisci Bononiae P. Joseph Natali de Camerino. (*Reg. Ord.* f. 33 — V. num. 147).

1701. — 141. Joseph Maria Pò.

— 142. Franciscus Antonius Ricci.

PP. Magg. Joseph Maria Pò de Finali, et Franciscus Antonius Ricci de Civitate Ducali, primus Magister Musices in nostra Sacr. Basilica Assisiensi, et secundus Musicus ejusdem, qui fuerunt Lectores ibidem, et devotionis gratia inservire desiderant praedictae Sacr. Basilicae, primus in officio Lectoris Sacr. Canonum, et secundus Theologiae Moralis, petunt, ut sequentibus annis triennia ipsis currant pro secunda et prima classe in via Paternitatis. — Ven. Definitorius annuit juxta petita. (*Acta Cap. Gener.*). Die 18 Octobris 1701 expedita fuit littera obediencialis collocationis Venetiis Magistro Josepho Mariae de Finali. (*Reg. Ord.* f. 31. — Vide n. 151). Die 13 Februarii 1706 instituitur Magister Musices in Ecclesia nostra S. Francisci Bononiae P. Mag. Joseph Maria Pò de Finali cum honorario seu emolumento 50 scutorum singulis annis ei a praedicti Conventus Conventuali Capitulo assignato. (*Reg. Ord.* f. 19 tit. *Provinciae Bononiae*) P. Mag. Joseph Maria Pò de Finali Mutinae (*ibidem.*).

— 143. Franciscus Ferri.

11 Augusti 1701 expedita fuit collocatio pro Sacr. Conventu Assisii P. Bacc. Ferri Musico commoranti in Oppido Cryptarum S. Laurentii cum munere Magistri Musices in Conventu S. Marci. (*Reg. Ord.* f. 7).

Die 15 Octobris 1701 collocatus de familia Musicus Fr. Franciscus Ferri de Marsciano Sacerdos. (*Ibid.* f. 31).

— 144. Joseph Brunelli.

21 Maij 1701 collocatus fuit Venetiis de familia in Conventu nostro Magnae Domus P. Josephus Brunelli Romanus Musicus Bassus, et destinatus Vicarius Ecclesiae nostrae. (*Reg. Ord.* f. 31).

— 145. Ferdinandus Antonius Lazzari.

Die 8 Novembris 1701. Collocatus de familia in Conventu Magnae Domus Venetiarum P. Ferdinandus Antonius Lazzari de Bononia Sacerdos, qui nunc munere Pulsatoris organorum fungitur in Sacr. Assisii Capella. (*Reg. Ord.* f. 32).

— 146. Franciscus Antonius Gallegari *alias* Callegari.

19 Novembris 1701. Instituitur Magister Musices in Ecclesia nostra Magnae Domus Venetiarum P. Franciscus Antonius Gallegari de Venetiis Sacerdos. (*Reg. Ord.* f. 32).

Die 5 Novembris collocatus [? manca il nome] de familia in Conventu Magnae Domus Venetiarum pro interim cum munere Rectoris Musices per modum provisionis usque dum adveniat P. Gallegatus de Venetiis. (*Reg. Ord.* f. 31. — V. num. 147).

— 147. Zacarias Tevo.

23 Novembris 1701. Committitur PP. Bacc.^o Josepho Natali Magistro Musices in Cathedrali Civitatis Firmi, et Franciscus Antonio Gallegari Magistro Musices in Ecclesia Magnae Domus, ut opus agens de praeceptis musicalibus a P. Bacc.^o Zacharia Tevo compositum, quod inscribitur *il Musico Testore*, attente perlegant, ac sedulo examinent, et referant Ministro Generali, an dignum sit ut typis mandetur. (*Reg. Ord.* f. 32).

— 147bis. Cajetanus Stephani.

Die 30 Novembris instituitur Magister Musices S. Francisci Bononiae P. Cajetanus Stephani de Theate Discretus perpetuus. (*Reg. Ord.* f. 47).

Die 11 Octobris 1702 collocatur de familia in Conventu Ferrariae ut Magister Musices P. Cajetanus Stephani de Theate. (*Reg. Ord.* f. 49. Vide n. 138).

— 148. Thomas Fajetti.

17 Decembris 1701 collocatur de familia in Sacro Conventu Assisii P. Thomas Fajetti de Urbana tamquam Pulsator Rotatae Sambucaae pro servitio illius Seraphicae Cappellae. (*Reg. Ord.* f. 9).

— 149. Dominicus Antonius Giordani.

P. Dominicus Antonius Giordani Magister Musices in Conventu SS. XII Apostolorum Romae. (*Ex Reg. Ord. sub Coronelli* f. 246).

P. Dominicus Antonius Giordani de Arce Sinibaldi Magister Musices in Capitulo Generali an. 1707. Assisii celebrato, (*ex Actis*) et in altero an. 1725. Romae habito, (*ex Actis*).

An. 1712, 8 Octobris erat Magister Musices Cathedralis Narniae (*ex Reg. Ord.* f. 8).

1703. — 150. Jo. Baptista Asiago.

12 Septembris 1703 datur licentia, ut exercere possit munus Magistri Musices in Ecclesia Magnae Domus Venetiarum P. Jo. Baptista Asiago de Belluno electus ad id munus a PP. Conventus nostri Venetiarum (*Reg. Ord. f. 37*).

— 151. Dominicus Scorpioni.

Die 12 Septembris 1703 instituitur Magister Musices in Sacra Basilica Assisii P. Dominicus Scorpioni Calaber, qui modo exercet hujusmodi munus hic in Ecclesia SS. XII Apostolorum de Urbe, eo quia Magisterio Musices Assisii renuntiavit P. M. Joseph Maria Pò de Finali ob illius aëris inclementiam eidem notabiliter infensi, ut ipse scribebat. (*Reg. Ord. f. 14*).

— 152. Bonaventura Giordanello.

Die 27 Septembris 1703 collocatur de familia pro cantore Musico in Sacro Conventu Assisii Bacc. Bonaventura Giordanello Sacerdos. (*Reg. Ord. f. 31*).

1703. — Decretum Sacrae Congregationis super Disciplina Regularium.

Sacra Congregatio prohibendum censuit, prout praesentis Decreti tenore prohibet Religiosis Ordinis FF. Minorum Conventualium S. Francisci exercitium Magistri Cappellae extra Ecclesias ejusdem Ordinis sub poenis contra transgressores arbitrio Sacrae Congregationis; praecipiturque Superioribus, Regularibus, ne dictum exercitium permittant extra dictas Ecclesias. In quorum fidem etc.

Datum Romae hac die 23 Aprilis 1703.

Loco Sigilli.

R. Card. Imperiali Praefectus.
Jo. Vallemanno Secret.

(Et ita reperitur in Regesto autographo Sacrae Congregationis super Disciplina Regular. sub die 23 Aprilis, f. 231).

1713. — 153. Franciscus Maria Benedetti.

Die 6 Septembris 1713 per litt. pat. conceduntur P. Francisco Mariae Benedetti de Assisio nunc Magistro Musices, camerae in Sacro Conventu prius habitatae a q.m P. M. Vitali. (*Reg. Ord. f. 100*).

An. 1715. die 10 Junii dispensatum fuit cum P. Francisco Maria Benedetti Sacerdote de Assisio Magistro Musices in

Cappella Sacri Conventus, ut possit acceptari in Patrem Conventus praedicti non obstante quod attigerit aetatem 32 annor. dumtaxat, dummodo tamen cetera omnia requisita possideat. (*Reg. Ord. f. 354*).

An. 1715. die 10 Julii per litt. pat. confirmatus fuit in Patrem Sacri Conventus P. Franciscus Maria Benedetti de Assisio Magister Musices annorum circiter quadraginta (sed f. 354 dictus est annorum 32), et qui audit Confessiones saecularium (ante annum et amplius approbatus ab Episcopo), ut supra. (*Reg. Ord. p. 1371*). [Forse con tanta agevolezza si sperava tenerlo fisso in quel Santuario; ma inutilmente, perchè] die 24 Martii 1716 per litteram familiarem deputatus fuit Magister Musices in nostro Conventu Taurinensi P. Benedetti de Assisio. (*Reg. Ord. p. 472*) per litt. patentes de more institutus ac deputatus fuit Magister Musices nostrae Sacrae Assisiensis Basilicae Pater Benedetti. (*Reg. fol. 80*).

Die 12 Julii 1741 permissum atque concessum est P. Francisco Mariae Benedetti de Assisio Magistro Musices Sacrae Cappellae, ut juxta Rescriptum SS.mi D. N. Benedicti PP. XIV feliciter regnantis, appartementum, seu camerae sitae supra cameras dictas de la Provincia ex suis elemosinis aedificatae, post mortem ejusdem addictae censeantur, et assignatae perpetuo remaneant Magistro Musices pro tempore existenti, et ideo P. S. R.ma facultate SS.mi utens ita omnino servari, atque mandari decrevit, (*Reg. f. 18, An. 1744*). — P. Franciscus Maria Benedetti Prov. S. Francisci 24 annorum curriculo functus est munere Magistri Musices in Sacra Cappella Assisien., ac in pluribus Cathedralibus Pedemontis, quo tempore plurima opera musicalia magno audientium plausu composuit, cujus gratia Diffinitorium Generale ipsum declaravit Discretum perpetuum. (*Ex Actis Congregat. Generalis*).

1716. — 154. Andreas Antonius Novara.

Die 24 Martii 1716 per litteram familiarem deputatus fuit Magister Musices Sacrae Basilicae Assisiensis Pater de Navarra (sic) per modum provisionis. (*Reg. Ord. p. 472*).

Die 6 Maij 1716 expeditae fuerunt litterae patentes, quibus instituitur fuit Magister Musices P. Andreas Antonius Novara ex Provincia Bononiae pro Cappella Sacri Conventus Assisii cum solitis honoribus, et oneribus. (*Reg. p. 497*).

1717. — 155. Joseph Damiani.

Die 24 Novembr. per litt. pat. institutus fuit Magister Musicae Sacri Conventus nostri Assisii P. Joseph Damiani a S. Marino Sacerdos. (*Reg. Ord.*).

1725. — 156. Franciscus Maria Zuccàri.

Die 24 Novembris 1725 per litt. pat. deputatus fuit in Magistrum Musices nostrae Sacr. Assisiensis Basilicae P. Bacc, Franciscus Maria Zuccàri. (*Reg. Ord. f. 24*). In Cap. Gen. 1741 Musicae Praefectus Fr. Franciscus Antonius Zuccàri de Assisio. (*Ex Actis*).

— 157. Jo. Baptista Martini.

Die 3 Decembris 1725 per litt. pat. in forma Fr. Jo. Baptista Martini institutus, deputatus, ac declaratus fuit Magister Musices Conventus nostri S. Francisci Civitatis Bononiae. (*Reg. Ord. f. 93*). Die 28 Julii 1779 confirmatur particulare privilegium Altaris privilegiati privati P. Jo. Baptistae Martini celeberrimo Musices Magistro, qui ex indulto Benedicti PP. XIV illud decenter in propriis cubiculis erexit. (*Reg. Ord. 78*).

Sub die 3 Augusti 1784 (*in Regesto fol. 11*). Omnium bonorum luctu e vivis eripitur P. M. Jo. Baptista Martini Bononien., qui primum post Imperii Rom. excidium ausus est Musices Artis universam Historiam ab origine expendere, et difficillimis temporibus ad nos usque deducere. Immensum opus, ac pene impossibile nedum aetate hominum primaeva fabulisque contaminata, quam monumentorum, ac veterum Scriptorum inopia. Congessit tamen ea, quae potuit, multaue alia conguessisset, nisi mors virum sanctitate morum, et doctrina insignem eripuisset. Musicam sacram theatralibus, prophanisque modis contaminatam gravitate Dorica, ac Phrygia purgavit. (Sequitur postea:)

— 158. Franciscus Antonius Vallotti. — Zuccàri — Masi.

Superioribus annis obierunt P. Vallotti Patavinae Ecclesiae nostrae moderator musices, et P. Zuccàri Assisiensis; et P. M. Masi Romanae. Quot funera artis et Ordinis. (*Ibidem.*).

1741. — 159. Jo. Andreas Valentini.

Magister Fr. Jo. Andreas Valentini de Assisio humiliter exposuit, se per 10 annos Magistri Musices munus exercuisse; rogavitque ut dispensaretur a debito typis mandandi nonnullas musicales compositiones ob gradum Paternitatis Provinciae consequendum, promittens eam summam pecuniae, quae pro impressione hujusmodi compositionum esset necessariam, in beneficium Religionis impendere. Ven. Definitorium vivae vocis oraculo rescripsit. Lectum. *Capit. General.* [Risposta giusta ad una strampalata richiesta.] (*Ex Actis*).

1747. — 160. Claudius Maria Riva.

23 Decembris 1747. P. Claudius Maria Riva de Mariliano Magister Musices in Ecclesia SS. XII Apostolorum Romae declaratur Filius Conventus (*Reg. Ord. f. 48*). In Capitulo Generali 1753. Praefectus Musices Fr. Claudius Riva de Mariano. (*Ex Actis.*)

1750. — 161. Cornelius Lange.

Adm. Rev. P. M. Cornelius Lange Confrater noster amantissimus, emeritus duorum cursuum Philosophiae, et unius anni Moralium Lector, insignis Organista, et Musices Magister an. 1750 die 27 Maji in suo nativo Conventu hoc Agriensi mortuus, in Ecclesia ejusdem tumulatus requiescit in pace (*Monum. Hungar. in Arch. Ord.*).

1753. — 162. Gualbertus Zimmermann.

Die 2 Aprilis 1753, instituitur litterisque patentibus declaratur Magister Musices P. Gualbertus Zimmermann ex Provincia Bohemiae et Conventus Oppoliensis. (*Reg. Ord. f. 235*).

Die 19 Januarii cum in Provincia Poloniae extremum diem clauserit P. Gualbertus Zimmermann Conventus Bitomiensis Prov. Silesiae, qui per plurimos annos erat addictus Episcopo Cracovien., apud quem etiam morabatur in officio Magistri Capellae ejusdem etc. (*Reg. Ord. sub die 21 Mart. 1759 pag. 564*).

— 163. Felix Antonius Masi.

23 Julii 1753. Paternitas Sua R.ma facultate a Sacra Congregatione Episcoporum et Regularium sibi concessa graves ob causas indulset P. Mag. Masi Cantori Pontificiae Cappellae, ut in Ecclesiis publice canere possit his conditionibus, videlicet ut in Ecclesiis tantum; ut non transeat in exemplum; atque ut ita canere impedimentum non sit eidem P. Magistro ad munera proprii status religiosi obeunda, et obedientiam petat a Superiore. (*Reg. Ord. p. 30*).

In Capitulo Generali 1765. Praefectus Musices Magister Fr. Felix Antonius Masi de Florentia; (*ex Actis*: et iterum an. 1771 *ex Actis.*)

1762. — 164. Augustinus Ricci.

Mense Junio 1762 instituitur Moderator, et Magister Musices Patriarchalis Basilicae Sacr. Assisien. Conventus P. Augustinus Ricci Prov. Januae. (*Reg. Org.*).

1766. — 165. *Hiacynthus Romagnani*.

Die 9 Maja 1766 obedientiales litterae de more collocationis in Sacro Conventu dantur in munere Magistri Musices P. *Hiacyntho Romagnano Provinciae Taurini*. (*Reg. Ord.*)

1767. — 166. *Aloysius Albanesi*.

Die 22 Maji 1767. P. *Aloysio Albanesi* dantur pat. litterae, quibus instituitur *Magister Musices*. (*Reg. Ord. Erat Prov. Neapol.*)

— 167. *Aloysius Antonius Sabbatini*.

Die 28 Novembris 1767. P. Bacc. *Aloysio Antonio Sabbatini* Magistro Musices in oppido *Marini* conceditur ex Sacr. Congr. decreto, ut attento defectu *Conventus nostri Ordinis* in oppido praedicto, morari possit apud PP. *Augustinenses* cum onere se praesentandi quolibet bimestri *Guardiano viciniori*, et *Provinciali* in actu visitationis. (*Reg. Ord.*)

Die 8 Februarii P. Bacc. *Aloysio Sabbatini* Magister Musices *Marini* ex rescripto SS.mi conceditur, ut transferre possit suum domicilium a *Conventu PP. Eremitarum S. Augustini* ad *Regularem Domum Clericorum Minorum*; ita tamen, ut semel in mense *Guardiano nostri Ordinis viciniori* se praesentet, et nihil de regulari disciplina relaxetur. (*Reg. Ord.*)

In *Capitulo Generali* an. 1777 et 1783. Praefectus Musices P. *Aloysius Sabbatini de Albano*, (*ex Actis*).

Die 7 Januarii 1786 P. *Aloysio Sabbatini*, qui tamen *Patavinae D. Antonii Ecclesiae* Magister Musices *Romae* ex *Albano* valedicet, assignantur *Albani cubicula*. (*Reg. Ord. f. . .*).
Obiit *Patavii* 29 Januarii 1809.

— 167bis. Die 14 Maji 1767 D.no *Petro Serafini* Musices Professori e *Civitate Assisii* dantur patentes litterae, quibus in *Patriarchali Basilica nostra Sacr. Conventus Assisiensis*, *Magister Musices* instituitur. (*Reg. Ord.*)

(Continua)

Fra le riviste e gli atti accademici

(continuazione: vedi pag. 223)

4. CARLO BONETTI. La genealogia degli Amati liutai, e il primato della scuola liutistica cremonese, — nel *Bollettino storico cremonese* serie II, anno III, vol. VIII (1938), pp. 76-95 e 105-139, con varie tavole illustrative.

L'intendimento dell'a. è chiaramente manifestato nello stesso titolo di questo suo studio; dimostrare cioè che la scuola cremonese di liuteria, immortalata dai nomi di Amati, Stradivari e Guarneri, non è provenuta da nessun'altra scuola circonvicina, nè da Brescia nè da Bologna, ma era già in fiore quando Gaspare da Salò, ritenuto fin qui l'inventore del violino, o Zanetto di Montichiari che si è voluto recentemente innalzare allo stesso primato, non erano che piccoli garzoni di bottega, e quindi che spetta a Cremona e alla scuola cremonese degli Amati il primato su ogni altra bottega liutistica. Il Bonetti ha condotto le sue ricerche negli archivi cremonesi con grande cura e larghezza di indagini, ricostruisce la genealogia completa della famiglia Amati, entra in cortese polemica con quanti hanno scritto o deliberato questo argomento, e conchiude riconfermando anche con raffronti iconografici e artistici che « eliminate le due concorrenti (Brescia e Bologna) resta vittoriosa e conquistatrice del primato liutistico Cremona, e se lo merita per aver dato i natali ai sommi liutai che colle loro creazioni l'han resa celebre nel mondo ». L'argomento però non è esaurito con le accurate indagini anagrafiche sugli Amati; vi sono ancora molti punti oscuri da chiarire e molti problemi storico-artistici da risolvere.

5. RODOLFO GALLO, Antonio Vivaldi, il Prete Rosso — La famiglia — La morte, — nell'*Ateneo Veneto* dicembre 1938, pp. 165-172.

Brevi ma accurate indagini archivistiche intorno alla famiglia Vivaldi, denominata *i Rossi*, e intorno al celebre violinista e compositore veneziano, morto a Vienna poverissimo il 26 o 27 luglio 1741 e ivi sepolto il 28 luglio nel cimitero dell'Ospedale con funerali modestissimi. « Così, in povertà, lontano dalla sua patria, fra genti estranee, moriva un grande italiano che aveva dato al mondo tanta luce vivissima del suo genio musicale ». Il Vivaldi era sacerdote, onde il nomignolo

Musicisti dell'Ordine Francescano dei Minori Conventuali dei sec. XVI-XVIII

(Continuazione e fine: cfr. fasc. n. 5, Sett.-Ottobre 1939: pag. 238)

1770. — 168. Stanislaus Mattei.

Die 18 Augusti 1770. P. Stanislao Mattei Diacono de Bononia dantur patentes litterae quibus instituitur Magister Musices ejusdem Ecclesiae S. Francisci Bononiae post mortem actualis Magistri P. Jo. Baptistae Martini, post cujus etiam mortem praefato P. Mattei conceduntur cubicula, quae modo a P. Martini incoluntur. (*Reg. Ord.*)

1771. — 169. Joseph Paolucci.

Die 6 Decembris 1771 pat. litteris instituitur Magister Musices Basilicae Assisien. P. Bacc. Joseph Paolucci Sacerdos et Magister Musices in Ecclesia S. Martini Servorum Mariae Senogalliae. (*Reg. Ord.*)

1772. — 170. Antonius Boselli.

Die 10 Januarii 1772 per Rescriptum conceditur P. Antonio Boselli Sacerdoti Prov. Bononiae, ac filio ejusdem Conventus, ut possit concurrere et eligi in Magistrum Musices a R.mo Capitulo Civitatis Asculi in Prov. Marchiae, dummodo tamen dictus Pater maneat in Conventu in disciplina regulari. (*Reg. Ord.*)

1785. — 171. Franceschi.

Datis litteris ad P. Bacc. Franceschi Lauretanae Prov. Sacerdotem, ipse instituitur Magister Musices Patriarchalis Basilicae Assisiensis. (*Reg. Ord.* f. 16).

1786. — 172. Antonius Amone.

Die 3 Junii 1786. Antonius Amone Magister Musices Neapolitanus vigore specialis indulti regnantis Summi Pontificis a S. P. R.oma filius institutus ac declaratus Sac. Conventus Assisiensis ad habitum Ordinis in qualitate Clerici admissus est ad normam Constitutionum ac consuetudinum nostrarum, suffragantibus ipsomet R.mo Patre et AA. RR. PP. Magistris Pieri ex-Procuratore Generali, et Conventus hujus SS. XII Apostolorum Guardiano, Manfredi Ministro Provinciali Provinciae Lauretanae, Galante ex-Assistente Generali, Della-valle item ex-Assistente Generali, et me Ordinis Secretario, quorum vota fuerunt omnia affirmativa. (*Reg. Ord.*)

Die 4, idem Antonius Amone habitu Ordinis indutus est a R.mo Patre Ministro Generali in suo privato Sacello; a quo etiam Assisium missus est ad suum Novitiatum in Sacro illo Conventu peragendum. (*Reg. Ord.*)

Die 1 Martii 1787 per litt. pat. P. Antonius Amone instituitur Magister Musices in Patriarchali Assisien. Basilica. (*Reg. Ord.*)

1792. — 173. Vincentius Moschetti.

Die 9 Julii 1792. P. Vincentius Moschetti per pat. litt. instituitur Magister Musices in Conventu Auximi. (*Reg. Ord.*)